

DAVA VE TAKİP KONUSU OLABİLMESİ BAKIMINDAN KRİPTO PARALAR

Cryptocurrency in terms of Suit and Executive Proceedings

Arş. Gör. Eylül BALIKÇI*

ÖZET

Dijitalleşme ile tüm dünyada kullanımı yaygınlaşan ve blok zincir teknolojisine dayanan kripto paraların kullanımı, ülkemizde de yaygınlaşmaktadır. Ülkemizde kripto paralara ilişkin yasal düzenleme mevcuttur. Ancak, bu düzenleme kapsamlı bir düzenleme değildir. Bu nedenle, kripto paralara ilişkin birçok durum belirsizliğini korumaktadır. Kripto paraların merkezî otoriteye bağlı olmamaları sonucunda takipleri zorlaşmaktadır. Çalışmamızda kripto paraların mahiyetlerine göre dava konusu olması ve takip konusu olması değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kripto para, haciz, para, blok zincir, dava.

ABSTRACT

The cryptocurrency that is widely used all over the world and depends on the blockchain becomes widespread in our country too. There is legal regulation of cryptocurrencies in our country. However,

---

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul Hukuku ve İcra ve İflas Hukuku Anabilim Dalı, eyulbalicki@erciyes.edu.tr. ORCID ID: 0000-0003-1188-5652.

this regulation is not comprehensive. Therefore, many situations regarding cryptoassets remain unclear. Cryptocurrency is difficult to controls as a result of non-centralized. In our study, it has been evaluated that cryptocurrency is subject to suit and executive proceeding.

Keywords: cryptocurrency, impoundment, money, blockchain, suit.

I. GİRİŞ

Kripto paralar dijitalleşen dünyada gitgide yaygınlaşan değişim araçlarıdır. Kripto paraların hukuki mahiyetleri tartışmalı olsa da malvarlığı değeri olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 2013/32 sayılı basın açıklamasıyla Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında, kripto paraların elektronik para olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir. Ülkemizde 16 Nisan 2021 tarihli ve 31456 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik (ÖKVVDY) m. 3/1 ile kripto paraların tanımı yapılmış ve sanal para olarak değerlendirilebileceği belirtilmiştir.

Malvarlığı değeri olan kripto paraların dava ve takip konusu olması, giderek yaygınlaşan kullanımla mümkün hâle gelmiştir. Çalışmamızda kripto paraların eşya veya para kabul edilmesi hâllerinde dava konusu olması, harca esas alınması, Kripto paralara ilişkin işlemlerin ispatı ve takibe konu olması konularına değinilmiştir.

II. KRİPTO PARA KAVRAMI VE KRİPTO PARANIN HUKUKİ MAHİYETİ

I. Paranın Tanımı

1. Para Kavramı

Paranın sabit ve değişmez bir tanımı yoktur¹. Paranın, kanunen de tanımı yapılmış değildir. Para, mal veya hizmet satın almada, borçları ödemede kullanılan genel kabul görmüş en yaygın araçtır². Ancak, bir şeyin para olması için çeşitli fonksiyonlara sahip olması gerektiği kabul edilmektedir³. Bu fonksiyonlardan ilki değişim aracı olma özelliğidir⁴. Bu fonksiyona göre, bir mal veya hizmet alınır ve karşılığında para verilir. Paranın diğer fonksiyonu hesap birimi olmasıdır⁵. Bu fonksiyona göre para, mal ve hizmetin karşılığının ve borçların belirlenmesinde standart bir ölçü birimidir⁶. Paranın bir diğer fonksiyonu ise değer saklama aracı olmasıdır⁷. Bu fonksiyona göre para, tasarruf aracı olarak kullanılabilir.

Doktrinde paranın doğuşunun, mübadele aracı olması ile ilişkili olduğunu savunan görüşler mevcuttur⁸. Yapılan bazı araştırmalar

-
- ¹ İlker Parasız, *Paranın Tanımı, İşlevleri, Fiyatı ve Ekonomideki Yeri*, 4.Bası, Ezgi Kitapevi, Bursa 2016, s.9.
  - ² Murat Volkan Dülger, "Dijital Çağda Dijital Ödeme Aracı: Bitcoin ve Dijital Para", *Hukuk Ve Daha Fazlası Dergisi*, 2019, S.7, s.4; Gulnara Durmush, "Kripto Para ve İcra Hukuku Yönünden Düşündürdükleri", Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul 2019 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.3; İlker Mete Özsoy, "Kripto Para Varlıklarının Cebri İcra Yolu İle Haczi", Başkent Üniversitesi SBE, Ankara 2019, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.4; Abdurrahman Çarkacıoğlu, "Kripto-Para Bitcoin", *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dergisi*, 2016, s.1; Zeynel Dinler, *İktisat*, 6.Basım, Ekin Yayıncılık, Bursa 2014, s.209; https://acikders.tuba.gov.tr/pluginfile.php/4392/mod_resource/content/2/hafta01-para-%28s1%2C1%29.pdf (Erişim Tarihi: 22.12.2020); Hakan Albaş, *Paranın Değer Kaybından Doğan Zararın Tazmin Edilebilirliği*, Seçkin Yayıncılık, 2004, s.19; Şener'e göre para, hukuk düzeninin ödeme aracı olarak tanıdığı bir hesap birimi olmalıdır (Oruç Hami Şener, "Ecash Sisteminde Üretilen Elektronik Paranın (Nakdi) Para Kavramı Bakımından Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, Özel Sayı, 2007, s.479.).
  - ³ Çarkacıoğlu, s.1, Betül Üzer, "Sanal Para Birimleri", Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2017 (Yayınlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi), s.4/5.
  - ⁴ Parasız, s.7; Merih Paya, *Para Teorisi ve Para Politikası*, 6. Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul 2013, s.18.
  - ⁵ Paya, s.17/18; Parasız, s.5.
  - ⁶ Parasız, s.5; Şener, s.474.
  - ⁷ Paya, s.19; Parasız, s.8.
  - ⁸ Mükerrerem Hiç, *Para Teorisi*, Ar Yayın Dağıtım, İstanbul 1982, s.2; Paya, s.20.

paranın doğuşunun mübadele aracı olmasına bağlı olmadığını, gömüleme amaçlı olduğunu ortaya çıkarmıştır⁹.

Para olarak farklı toplumlarda taş, deri gibi değişik mallar kullanılmıştır¹⁰. Bu tür paralara mal-para denmektedir¹¹. Daha sonraları değer ölçüsü fonksiyonu daha yüksek olan altın, gümüş gibi mallar para olarak kullanılmıştır¹². Doktrinde bu tür paraları mal-para içerisinde değerlendiren görüşler bulunmaktadır¹³. Bu dönemde sikke benzeri objeler ilk kez Yeni Assur Krallığı döneminde kullanılmıştır¹⁴. Daha sonraları ise kağıt para, banknot kullanılmaya başlanmıştır¹⁵. Mal-paraların biriktirmenin ve çok miktarda kullanımının getirdiği zorluklar sonucu sikkelerin sarraflara verilerek karşılığında alınan makbuzların tedavül edilmesiyle kağıt paraya geçiş başlamıştır¹⁶. Tarihte ise kağıt para ilk kez Çinliler tarafından kullanılmıştır¹⁷.

Anayasa m. 87'ye göre, para basma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) aittir. 3815 sayılı kanun öncesinde 1 Haziran 1930 tarih ve 1715 sayılı kanun, 27 Nisan 1955 tarih ve 6544 sayılı kanun ve 14 Ocak 1970 tarih ve 1211 sayılı yeni Merkez Bankası Kanununda para basma yetkisi, süreli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na (TCMB) devredilmiştir¹⁸. 21 Nisan 1994 tarih ve 3985 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle banknot ihracı yetkisi süresiz olarak TCMB'ye devredilmiştir. Günümüzde para basma yetkisi TCMB'ye aittir. 5038 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hak-

⁹ Paya, s.20.

¹⁰ Hiç, s.3; Şener, s.470.

¹¹ Parasız, s.20; Hiç, s.3.

¹² Hiç, s.3.

¹³ Parasız, s.20; Mehmet S. Tezçakın, "Osmanlı Kağıt Paraları", *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası*, Ankara 2011, s.223.

¹⁴ Oğuz Tekin, "Lidya Krallığı'ndan Osmanlı İmparatorluğu'na Anadolu'da Sikke", *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası*, Ankara 2011, s.33.

¹⁵ Hiç, s.4; Tezçakın, s.223; Parasız, s.27.

¹⁶ Tezçakın, s.224; Şener, s.470.

¹⁷ Tezçakın, s.224; Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, *Blockchain ve Kripto Para Hukuku*, Dora Yayınları, 2019, s.18 (Blockchain).

¹⁸ <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banknotlar/Banknotlarla+ilgili+Genel+Bilgiler/Para+Basma+Yetkisi> (Erişim Tarihi: 22.12.2020); Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bkz.: Güçlü Kayral, "Cumhuriyet Kağıt Paraları", *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası*, Ankara 2011, s.281-290.

kında Kanun m. 1/1'e göre; "Türkiye Cumhuriyeti Devletinin para birimi yeni Türk lirasıdır."¹⁹.

2. Paranın Türleri

a. Mal Para

Tarihte deri, tütün, sigara gibi malların değişim aracı olarak kullanılmalarıyla ortaya çıkmıştır²⁰. Daha sonraları altın, gümüş gibi kıymetli madenler para olarak kullanılmaya başlanmıştır²¹. Bir malın mal para olarak kullanılması, para olarak değerinin mal olarak değerine neredeyse eşit olmasından gelmektedir²². Diğer bir deyişle kendi değeri mübadele değerine eşit olan paralara mal para denmektedir²³.

b. Temsili Para

Gerektiğinde altın veya gümüşe çevrilebilen paralara temsili para denilmektedir²⁴. Mal para olan altın veya gümüşün eritilmesi, tedavülünün zorlaşması, muhafazası ve taşımadaki zorluklar temsili paraya geçilmesine sebep olmuştur²⁵. Tarihte temsili para olarak altın veya gümüş sertifikaları, banknot, kağıt para ve ufaklık para kullanılmıştır²⁶.

Altın ve gümüş paraların taşımadaki zorluğu, eritilmesi gibi nedenlerle bu paralar bankalara veya sarraflara emanet edilerek karşılığında bir belge alınmıştır²⁷. Altın sertifikalarının %100 karşılığı depo

¹⁹ 4/4/2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Karar ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para birimi olan yeni Türk lirası ve yeni Kuruştayyer alan "Yeni" ibarelerinin 1/1/2009 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılacağı hükme bağlanmıştır.

²⁰ Hiç, s.3; Çarkacıoğlu, s.1; Dinler, s.210.

²¹ Hiç, s.3, Durmush, s.8; Dinler, s.210; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.23.

²² Parasız, s.20; Çarkacıoğlu, s.1.

²³ Dinler, s.210; Fatih Yıldırım, "Kripto Paralar, Blok Zinciri Teknolojisi ve Uluslararası İlişkilere Muhtemel Etkileri", *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 2018, C.2, S.4, s.82.

²⁴ Parasız, s.27; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.23/24.

²⁵ Çarkacıoğlu, s.3; Dinler, s.211.

²⁶ Dinler, s.211.

²⁷ Tezçakın, s.224; Dinler, s.211; Hiç, s.13.

edilmiştir²⁸. Bankalar alın sertifikaların karşılığını oluşturan altınların ellerinde kaldığını fark edince borç karşılığı olarak bir banknot düzenleyerek borç isteyenlere vermişlerdir²⁹. Günümüzde ise dünya savaşları sonucu ortaya çıkmış, altın karşılığı olarak çıkarılmayan ve yetkililer tarafından ihraç edilen kağıt para kullanılmaktadır³⁰. Ayrıca, günümüzde metal karşılığı itibari değerinden daha düşük olan, küçük çaplı mübadeleleri ve küsuratlı alışverişleri gerçekleştirmede ufaklık para kullanılmaktadır³¹. Ülkemizde kağıt para basma yetkisi TCMB'ye aitken ufaklık para basma yetkisi Hazine'ye aittir.

c. Kaydi Para

Bankacılığın gelişmesi ile mevduat hesabı, çek hesabı ve kredi kartı kullanılarak ödeme yapılabilir, bu şekilde nakit para kullanmadan ödeme yapılabilen paraya kaydi para denilmektedir³².

d. Elektronik Para

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun m. 3/1-ç'ye göre elektronik para; *"Elektronik para ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilen, elektronik olarak saklanan, elektronik ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değeri"* ifade eder. Elektronik para, kağıt para olarak karşılığı olan paraların elektronik ortamda tutulan sanal hâlidir³³. Elektronik para parayı çıkaran kuruluşlar dışındaki kişilerce de kabul görmektedir³⁴. Şener'e göre; elekt-

²⁸ Dinler, s.211; Hiç, s.13.

²⁹ Dinler, s.211.

³⁰ Hiç, s.13, Dinler, s.211/212.

³¹ Hiç, s.13, Dinler, s.212.

³² Hiç, s.4; Dinler, s.212; Albaş, s.22/23.

³³ Özsoy, s.13, Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.26.

³⁴ Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, "Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları'na Hukuki Bir Bakış", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2015, C.73, S.2, s.185.

ronik para hukuk düzeni tarafından tanınmamakta, genel bir mübadele aracı olarak da kabul edilmemektedir³⁵.

Elektronik para, 6493 sayılı kanunun m. 3/1-d'ye ve m. 18'e göre Bankadan izin alarak kurulan ve bu kanun kapsamında elektronik para ihraç etme yetkisi verilen tüzel kişiler tarafından çıkarılabilir.

e. Sanal Para

Avrupa Merkez Bankası'nın tanımına göre sanal para; düzenlenmemiş, kendisini geliştirenler tarafından kontrol edilen ve sanal bir topluluk içinde kabul görmüş dijital paradır³⁶. Avrupa Merkez Bankası 2015 yılında sanal parayı şu şekilde tekrar tanımlamıştır: Merkez bankası, kredi kuruluşu veya e-para kuruluşu tarafından ihraç edilmemiş ve bazı durumlarda paraya alternatif olabilen bir varlığın dijital temsili³⁷.

Sanal paralar elektronik paralar gibi dijital yapıdadırlar³⁸. Ancak, elektronik paraların kağıt para, ufaklık para cinsinden karşılığı mevcutken sanal paraların fiziksel gerçekliği yoktur³⁹. Elektronik paraların ülkemizde yasal düzenlemesi mevcutken sanal paraların yasal düzenlemesi yoktur⁴⁰. Dolayısıyla sanal paraların denetimi yoktur ve sanal para çıkaracak kişiler yasal düzenleme ile sınırlandırılmış değildir.

Sanal para iki şekilde elde edilmektedir. En hızlı yol olan ilk yöntem, daha önce belirlenmiş kur üzerinden gerçek para vererek sanal para satın almaktır⁴¹. Diğer yöntem ise kullanıcıların, değişik aktivite-

---

³⁵ Şener, s.481/482.

³⁶ European Central Bank, *Virtual Currency Schemes*, 2012, s.13 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2020).

³⁷ European Central Bank, *Virtual Currency Schemes- A Further Analysis*, 2015, s.25 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2020).

³⁸ Bozkurt Yüksel, s.197; Çarkacıoğlu, s.7.

³⁹ Bozkurt Yüksel, s.197; Çarkacıoğlu, s.7.

⁴⁰ Bozkurt Yüksel, s.197.

⁴¹ European Central Bank, s.13.

ler ile örneğin ankete katılmaları veya bir reklama cevap vermeleri sağlanarak ellerindeki sanal paraların arttırılmasıdır⁴².

Sanal para birimleri üç guruba ayrılabilir. İlk grup kapalı sistem sanal paralardır. Buradaki sanal paraların gerçek hayatla bağlantısı yoktur ve sadece o sanal topluluk içinde sanal ürünleri ve hizmetleri almada kullanılırlar⁴³. Bu tür sanal paralara örnek olarak oyunlar içindeki ürünlerin satın alınması verilebilir. İkinci grup sanal para, tek yönlü akışı olan sanal paralardır. Bu sanal paralar gerçek paranın sanal paraya dönüştürülmesi ile elde edilirler ve sanal ürünleri satın almada kullanılırlar, ancak sonrasında tekrar gerçek paraya çevrilemezler⁴⁴. Üçüncü grup sanal para, çift yönlü akışı olan sanal paralardır. Bu sanal paralar gerçek paranın sanal paraya dönüştürülmesi ile elde edilirler ve hem sanal ürün hem de gerçek ürün satın almada kullanılabilirler ve istenirse tekrar gerçek paraya dönüştürülebilirler⁴⁵.

B. Kripto Paraların Oluşum Süreci

1. Blockchain ve Veri Madenciliği

Kriptoloji, şifreli belgeler bilimidir⁴⁶. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte kriptoloji bilimi kullanılarak dijital ortamda yazılım şeklinde kripto paralar geliştirilmiştir⁴⁷. Kripto paraların bugün itibariyle birçok türü bulunmaktadır. Bunlardan bitcoin ilk kripto paradır ve bitcoin dışındaki diğer kripto paralar altcoin olarak isimlendirilmektedir⁴⁸. Altcoinlerin oluşumunda bitcoin yazılımı kullanılmaktadır⁴⁹.

⁴² European Central Park, s.13.

⁴³ European Central Park, s.13.

⁴⁴ European Central Park, s.13.

⁴⁵ European Central Park, s.13.

⁴⁶ Türk Dil Kurumu (<https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 22.12.2020).

⁴⁷ Fatih Yıldırım, s.84; Fatih Kaplanhan, "Kripto Paranın Türk Mevzuatı açısından Değerlendirilmesi 'Bitcoin Örneği' ", *Vergi Sorunları Dergisi*, Şubat 2018, S.353, s.106.

⁴⁸ Murat Yıldırım, "Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları", *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2019, C.10, s.20, s.272; Çarkacıoğlu, s.54; Kaplanhan, s.109.

Kripto paralar, diğer paraların aksine merkezî bir otoriteye bağlı değildir⁵⁰. Merkezî bir otoriteye bağlı olmayan kripto paraların kontrolü, blok zincir (*blockchain*)⁵¹ veri tabanı kullanılarak gerçekleştirilir⁵². Blok zincir teknolojisinde işlemler şeffaf ve güvenli bir şekilde kayıt altında tutulmaktadır⁵³. Kripto paraların veri ağı, merkezi olmayan ve uçtan uca (*peer to peer*) birbirine bağlı ağlardan oluşmaktadır⁵⁴. Blok zincir teknolojisi ile güven duyulan aracı bir kurum olmadan işlem gerçekleştirilmektedir⁵⁵. Kripto para ağına bağlı her bilgisayara uç adı verilmektedir⁵⁶. İşlem başlatıldığında her uç bu bilgiyi bir diğeriyle paylaşır ve doğrular, işlem kısa süre içinde tüm uçlara ulaşmış olur⁵⁷.

⁴⁹ Kaplanhan, s.108; Çarkacıoğlu, s.54. Çalışmamızda bitcoin kavramı yerine, benzer yapıya sahip olmaları nedeniyle bitcoini ve tüm altcoinleri kapsayacak şekilde kripto para kavramı kullanılmaktadır.

⁵⁰ Satoshi Nakamoto, "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System", s.1 (<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2020); Fatih Yıldırım, s.84; Kaplanhan, s.106; Ayşe Esra Pirinççi, "Yeni Dünya Düzeninde Sanal Para Bitcoin'in Değerlendirilmesi", *International Journal of Economics Politics Humanities and Social Sciences*, Yaz 2018, C.1, S.1, s.47; Sarah Catherine Rotman, "Bitcoin Versus Electronic Money (English)", *CGAP Brief Washington, D.C. : World Bank Group*, 2014, s.3. (<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/455961468152724527/bitcoin-versus-electronic-money>, Erişim Tarihi:27.07.2020); Serhat Karaoğlan, Tayfun Arar ve Onur Bilgin, "Türkiye'de Kripto Para Farkındalığı ve Kripto Para Kabul Eden İşletmelerin Motivasyonları", *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2018, C.6, S.2, s.16; Taner Emre Yardımcı, "İcra Takibi Yoluyla Bitcoin Alacağının İleri Sürülmesi ve Borçlunun Bitcoininin Haczedilmesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, C.23, S.3, s.99; Asuman Sönmez, " Sanal Para Bitcoin", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 2014, C.4, S.3, s.8; Füsün Sarp Nebil, *Bitcoin ve Kripto Paralar: Sistemi Yıkan Bir Araç Olabilecek Mi?*, Pusula Yayıncılık, İstanbul 2018, s.39; Makoto Yano, Chris Dai, Kenichi Masuda ve Yoshio Kishimoto, *Blockchain and Crypto Currency*, Springer, Singapore, 2020, s.5.

⁵¹ Blok zincir kavramı ile ilgili olarak bkz.: Osman Gazi Güçlütürk, "Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Para ve Elektronik Para Niteliğinin İncelenmesi", *Regesta*, 2019, C.4, S.3, s.385.

⁵² Kaplanhan, s.106; Çarkacıoğlu, s.8; Pirinççi, s.47.

⁵³ Nakamoto, s.2; Murat Yıldırım, s.268.

⁵⁴ Nakamoto, s.3; Çarkacıoğlu, s.51; Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, "İcra ve İflas Hukuku Yönüyle Kripto Paralara İlişkin Bazı Meseleler", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Haziran 2019, C.7, S.1, s.100.

⁵⁵ Murat Yıldırım, s.270; Ahmet Selçuk Dizkırıcı ve Ahmet Gököz, "Kripto Para Birimleri ve Türkiye'de Bitcoin Muhasebesi", *Journal Of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2018, C.4, S.2, s.94.

⁵⁶ Çarkacıoğlu, s.51.

⁵⁷ Kaplanhan, s.107.

Tüm işlemler tüm kullanıcıların bilgisayarında kayıt altında tutulmuş olur, böylelikle hangi işlemlerin yapıldığı herkes tarafından bilinmektedir⁵⁸. Uçlara gelen her işlem her uç tarafından ayrı ayrı doğrulandığından ağa yapılacak saldırılar geçersiz kılınır⁵⁹. Böylece işlem kısa sürede gerçekleşir, ancak daha sonra yapılan işlemler veri madencisi adı verilenler tarafından onaylanır. Bu onaylama işlemine de madencilik denilmektedir⁶⁰. Madenciler yapılan işlemleri bir araya getirerek bir blok oluşturur ve oluşturduğu bu blok için kripto para ile ödüllendirilir⁶¹. Blok zincir teknolojisi kullanılarak yapılan bu işlemlerden hiçbiri geri alınamaz⁶².

Kripto para bir yazılımdır ve dolayısıyla fiziki bir karşılığı bulunmamaktadır. Kripto paraların alımı, satımı işlemleri sanal cüzdanlar sayesinde olur⁶³. Cüzdan edinmek için kişisel bilgilerin kullanılması zorunluluğu yoktur⁶⁴. Ayrıca cüzdanlara dışarıdan müdahale edilemez⁶⁵. Bu şekilde kullanıcıların bilgileri kullanılmadan işlemler yapılabilir⁶⁶. Cüzdanın otuz dört haneli bir hesap numarası vardır⁶⁷. Bu hesap numarası halka açık cüzdanlarda herkes tarafından görülebilir⁶⁸. Her cüzdana ait açık ve gizli anahtar şeklinde iki anahtar vardır⁶⁹. Gizli anahtar, cüzdanın şifresi gibi düşünülebilir, kaybedilmemeli ve kimseye paylaşılmamalıdır⁷⁰. Açık anahtar, diğer kullanıcılar tarafından görülebilir ve işlemi gerçekleştirmek için kullanılır. Gizli anahtar ise bu işlemleri onaylamak için kullanılır ve sadece o cüzdanın sahibi tarafından bilinir.

---

⁵⁸ Kaplanhan, s.111; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.38.

⁵⁹ Çarkacıoğlu, s.38.

⁶⁰ Karaoğlu, Arar ve Bilgin, s.16; Kaplanhan, s.110.

⁶¹ Murat Yıldırım, s.269; Kaplanhan, s.110. Bilgili ve Cengil, s.101.

⁶² Çarkacıoğlu, s.16; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.41.

⁶³ Dizkırıcı ve Gököz, s.96; Çarkacıoğlu, s.11; Kaplanhan, s.109; Fatih Yıldırım, s.86; Hasan Alpagu, "Bitcoin'den Selfcoin'e Kripto Para", *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2018, C.3, S.2, s.414.

⁶⁴ Kaplanhan, s.109, Yardımcı, s.99.

⁶⁵ Fatih Yıldırım, s.87.

⁶⁶ Kaplanhan, s.109.

⁶⁷ Alpagu, s.415.

⁶⁸ Alpagu, s.415.

⁶⁹ Yardımcı, s.99.

⁷⁰ Yardımcı, s.100; Çarkacıoğlu, s.28.

C. Kripto Paraların Hukuki Mahiyeti

1. Eşya Görüşü

Eşya kavramı çeşitli hukuk düzenlerinde farklı şekillerde açıklanmaktadır. Bazı hukuk düzenleri için eşya ekonomik değeri olan her şey, bazı hukuk düzenlerinde ise cismani varlığı olan şeylerdir⁷¹. Türk Medeni Kanunu'nda eşya kavramı tanımlanmamıştır. Eşya, üzerinde bireysel hakimiyet sağlanabilen, ekonomik değer taşıyan, kişilik değerleri kapsamına girmeyen cismani varlıklar olarak tanımlanabilir⁷². Eşyanın cismani varlık taşıması, o şey üzerinde hakimiyet kurulabilmesi için önemlidir. Hakimiyet kurulmakla ifade edilmek istenen o şeyin mülkiyet, rehin gibi hukuki tasarruflara konu olabilmesidir⁷³. Cismani varlığı olmayan şeyin eşya olarak kabul edilmesi için kanunda ayrıca düzenlenmesi gerekir⁷⁴. Kripto paralar ise cismani karşılığı olmayan sanal paralardır ve üzerinde eşya hukuku anlamında hâkimiyet kurmak mümkün değildir⁷⁵. Ayrıca kripto paralar üzerinde aynı hak kurulup kurulamaması hâkimiyet kavramı açısından önemlidir. Çünkü aynı hakların konusu eşyadır ve eşya üzerinde doğrudan doğruya hâkimiyet sağlarlar⁷⁶. Aynı haklar doğrudan hâkimiyet sağladığı için konusunu, sadece belirli şeyler oluşturabilir⁷⁷. Ayrıca aynı haklar

⁷¹ Ayrıntılı bilgi için bkznz.: M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku*, Filiz Kitapevi, İstanbul 2015, s.4/5; O. Gökhan Antalya, Murat Topuz, *Eşya Hukuku Cilt IV/1*, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019, s.57; Gençler Özdemir, "Kripto Paraların Eşya Niteliği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, C.11, S.1, s.299.

⁷² Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, s.8; Antalya, s.57/58; Turhan Esener ve Kudret Güven, *Eşya Hukuku*, 7.Baskı, yetkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.41.

⁷³ Esener ve Kudret, s.41.

⁷⁴ Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.128.

⁷⁵ Bilgili ve Cengil' e göre; Bitcoin üzerinde hakimiyet kurulabilir. Bir adresteki özel anahtara sahip kişi bitcoinlerin sahibidir ve bitcoinler üzerinde hakimiyet kurabilir.", Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu", s.11 (Kripto Paraların Eşya Niteliği). (https://www.academia.edu/40037816/BITCOIN_%C3%96ZEL% C4%BONDE_KR%C4%B0PTO_PARALARIN_E%C5%9EYA_N%C4%B0TEL% C4%B0%C4%9E%C4%B0_SORUNU_THE_QUESTION_OF_PROPERTY_QUALIFICATION_OF_CRYPTOCURRENCIES_SPECIFIC_TO_BITCOIN, Erişim Tarihi: 25.03.2021).

⁷⁶ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, s.4; Antalya, s.29; Esener ve Kudret, s.50.

⁷⁷ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, s.22; Antalya, s.36; Esener ve Kudret, s.50.

herkese karşı ileri sürülebilir⁷⁸. Kripto paralardaysa, kripto paraların ileri sürülebileceği kimse yoktur. Kripto paralar, merkezî olmadığı için sahibine bir alacak hakkı da tanımamaktadır⁷⁹. Bunların yanı sıra, Türk Medeni Kanunu m. 683'e göre; "*Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir.*". Kripto paralar eşya tanımına uymasa da sahibine mülkiyet hakkının verdiği kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkisini vermektedir⁸⁰.

Bilgili ve Cengil' e göre; kripto paraların ekonomik işlevi ile iş hayatındaki görünümü nedeniyle ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerin taşınır mülkiyeti kapsamında değerlendirileceğine ilişkin TMK m. 762'yi de dikkate alarak, kripto paralar taşınır eşya olarak nitelendirilmelidir⁸¹. Türk Medeni Kanunu m. 1 uyarınca kripto paralara kıyasen taşınır eşya hükümleri uygulanmalıdır⁸². Her ne kadar kripto paralara ilişkin yapılan işlemler izlenebiliyor olsa da bu işlemlerin belirli kurallar çevresinde geri alınamaması, bize bu paralar üzerinde tam anlamıyla hakimiyet kurulamadığını düşündürmektedir. Kripto paraların iş hayatındaki görünümü ve ekonomideki yeri düşünüldüğünde ise günden güne artan kullanımı, kripto paraları eşyadan çok, değişim aracı olma özelliği daha güçlü olan paraya yaklaştırmaktadır.

Özdemir' e göre; kripto para cismanilik unsurunu barındırmadığı için Türk Hukukuna göre eşya kabul edilemeyecekse de ticari hayat-taki varlığı ve yatırım aracı olarak kullanılması dolayısıyla kripto paralara da eşyaya ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi mümkündür⁸³. Kripto paralar eşya olarak kabul edilirse, üzerlerinde aynı hak kurulabilecek ve bu hak herkese karşı ileri sürülebilecektir⁸⁴.

⁷⁸ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, s.20; Antalya, s.36; Esener ve Kudret, s.50.

⁷⁹ Yardımcı, s.105.

⁸⁰ Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.130.

⁸¹ Bilgili ve Cengil, *Kripto Paraların Eşya Niteliği*, s.20/21.

⁸² Bilgili ve Cengil, *Kripto Paraların Eşya Niteliği*, s.20/21.

⁸³ Özdemir, s.301/302.

⁸⁴ Özdemir, s.302.

Doktrinde dijital varlıkların da şey olarak düşünölebileceğini, onların ekonomik ve sosyal önemi düşünöldüğünde günümüzde cismani nitelik taşımadan da eşya olunabileceğini düşünöen görüşler mevcuttur⁸⁵. Bu görüşe göre kripto paraların eşya olarak kabul edilebilmeleri için kanuni bir düzenleme gerekir⁸⁶. Fikrimizce kripto paraların her ne kadar mülkiyet hakkının getirdiği yetkileri taşısa da bir aynı hak barındırmazlar; ekonomik değerleri olsa da cismani varlıkları olmadığından eşya olarak değerlendirilmemelidir.

2. Menkul Kıymet Görüşü

2499 Sayılı Mülga Sermaye Piyasaları Kanunu m. 3/b'ye göre menkul kıymetler; "Ortaklık veya alacaklılık sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri hâlinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları Kurulca belirlenen kıymetli evraktır.". 6362 Sayılı yeni Sermaye Piyasaları Kanununda ise menkul kıymetler, m. 3/1-o'da şu şekilde ifade edilmiştir: "Menkul kıymetler: Para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; 1) Paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını, 2) Borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını ... ifade eder."

Kripto paralar, yatırım aracı olarak kullanılabilir; bu yönleriyle menkul kıymetlere benzemektedirler. Ancak, kripto paralar belirli bir meblağı temsil etmezler, onların kripto para borsasındaki hareketlere göre değerleri değişmektedir. Ayrıca menkul kıymetler ortaklık veya alacaklılık hakkı sağlayan senetlerken; kripto paralar bu şekilde bir hak tanımadıkları gibi senet niteliğini de haiz değildirler. Hukukumuzda da kabul edildiği gibi gelişen dünya düzeni ile senetsiz kıymetli evrak kavramı ortaya çıkmıştır⁸⁷. Senetsiz kıymetli evrakla-

⁸⁵ Asuman Turanboy, "Kripto Paraların Ortaya Çıkmaları ve Hukuki Nitelikleri", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.35, S.3, 2019, s.57.

⁸⁶ Turanboy, s.57; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.129/130.

⁸⁷ Pulaşlı, s.21; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 11.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s.45.

rın tedavülü elektronik ortamda gerçekleşmektedir⁸⁸. Sermaye piyasası araçları Merkezi Kayıt Kuruluşu kayden izlenmektedir⁸⁹. Kripto paraların senetsiz kıymetli evrak olduğunu düşünmek için bu durumun açıkça düzenlenmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Çünkü, bu durum genel bir durum olmayıp sermaye piyasası araçları için düzenlenmiştir.

3. Para Görüşü

Para, mal ve hizmet satın almada kullanılan değişim aracı olma, hesap birimi olma, saklama aracı olma özelliklerine sahip en yaygın araçtır. Kripto paralar zaman içerisinde çeşitli işlemlerde kullanılmaya başlanmıştır. Mübadele aracı olma özelliğini sağladığı düşünülse de kripto paraları mübadele aracı olarak görmek için henüz yeterince yaygın şekilde kullanılmamaktadır⁹⁰. Ayrıca, ÖKVKDY m. 3/2 ve 3 kripto paraların ödemelerde kullanılmasını yasaklayarak değişim aracı olma özelliğini kısıtlamıştır. Diğer bir deyişle, kripto paraların mübadele aracı olma özelliği var olmakla birlikte, ülkemizdeki düzenlemeler nedeniyle, ülkemiz sınırları içerisinde değişim aracı olarak kullanılamamaktadır. Paranın hizmet aracı olma fonksiyonu bakımından düşünüldüğünde, kripto paralar hizmetlerin ve malların alımı ve satımında, borçlarının ödenmesinde standart bir ölçü birimi niteliğinde değildir. Paranın saklama aracı olma fonksiyonu düşünüldüğünde, kripto paralar tasarruf aracı olarak kullanılabilir. Doktrinde kripto paraların çok değişken bir değere sahip olması nedeniyle para olarak kabul edilemeyeceği yönünde görüşler bulunmaktadır⁹¹.

Kripto paraların yabancı para birimi olabileceği düşünülse de para merkezî otoriteye bağlıdır. Kripto paralarsa yaygın bir şekilde devletler tarafından resmî para olarak kabul edilmemiştir. Bu nedenle, kripto paraların yabancı para birimi olduğu görüşünü kabul etmek

⁸⁸ Pulaşlı, s.22; Ülgen ve Helvacı, s.48.

⁸⁹ Pulaşlı, s.23; Ülgen ve Helvacı, s.47.

⁹⁰ Cansu Şarkaya İçeloğlu ve Merve Büşra Engin Öztürk, "Bitcoin ile Seçili Döviz Kurları Arasındaki İlişkinin Araştırılması: 2013-2017 Dönemi İçin Johansen Testi ve Granger Nedensellik Testi", *Maliye ve Finans Yazıları*, 2018, C.1, S.109, s.56.

⁹¹ Turanboy, s.48.

isabetli değildir⁹². Eğer kripto para birimlerinden biri, bir ülkenin resmî para birimi olarak kabul edilirse; bu durumda, sadece o kripto para biriminin yabancı para olarak kabul edilmesinin mümkün olacağı düşünülebilir⁹³. Ancak ÖKVVDY m.3/2’de kripto paraların ödemelerde doğrudan kullanılmayacağı belirtilmiştir. Bu durumda, bir ülkenin resmi para birimi olarak kabul edilen kripto paranın yabancı para olarak değerlendirileceği kabul edilebilir olsa da ülkemizdeki yasal düzenleme karşısında bu kripto para, ödemelerde kullanılmayacaktır. Türk Borçlar Kanunu m.99/2’ye göre, “*Ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yapılması kararlaştırılmışsa, sözleşmede aynen ödeme veya bu anlama gelen bir ifade bulunmadıkça borç, ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parasıyla da ödenebilir.*”. Resmi para kabul edilen bir kripto paranın, yabancı para olarak kabul edilebileceği düşünülürse, borcun ifa edilebilmesi için sözleşmede aynen ödeme anlamına gelen bir ifade olmalıdır. Böyle bir ifade bulunmadıkça, borçlu ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parası ile ödemede bulunursa borcunu ifa etmiş olur. Aynı şekilde TBK m.99/3’e göre borcun ödeme gününde ödenmemesi durumunda alacaklı bu alacağının aynen veya vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parası ile ödenmesini isteyebilir. Ancak, yukarıda açıklanan nedenle, ülkemizde başkaca bir düzenleme yapılmadığı takdirde, yürürlükteki kurallar (OKVVDY m.3/2) dolayısıyla, yabancı para olarak kabul edilebilen kripto para, sözleşmede aynen ödeme anlamına gelen bir ifade bulursa da ödeme yapmada kullanılmayacaktır.

Elektronik para, bir otorite tarafından çıkarılan kağıt paranın sanal hâli olduğundan ve ihracının kimler tarafından yapılabileceği 6493 Sayılı Kanun ile öngörülmüş olduğundan; fikrimizce, kripto paraları elektronik para kabul etmek isabetli olmayacaktır⁹⁴. Çünkü, elektronik paralar merkezî otoritenin izin verdiği kurumlar tarafın-

⁹² Yardımcı, s.102.

⁹³ Yardımcı, s.102; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.140.

⁹⁴ Aynı yönde bkz.: Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.26. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 25.11.2020 Tarihli 2013/32/Sayılı Duyurusu, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0512_01.pdf (Erişim Tarihi: 22.12.2020). Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.26.

dan çıkarılan paralardır. Kripto paralar ise herkes tarafından çıkarılabilir. Güçlütürk' e göre; bitcoinin elektronik para olmadığı söylenebilirse de diğer kripto paralar için böyle bir ifadeye bulunmak güçtür⁹⁵. Çünkü, ülke parasına endeksli ve karşılığı için güvence verilen kripto paralar da mevcuttur⁹⁶.

Kripto paraların sanal para olduğu görüşü doktrinde daha basındır⁹⁷. Yıldırım' a göre ise, kripto paralar ve sanal paralar birbirinden farklıdır. Çünkü kripto paralarda bir aracıya ihtiyaç duyulmadan eşler arası işlem yapılabilir⁹⁸. Fikrimizce Avrupa Merkez Bankası'nın sanal para tanımı düşünüldüğünde ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 2013/32 sayılı basın açıklamasında da bahsettiği üzere kripto paraların sanal para olduğunu kabul etmek daha uygun olur. Çünkü sanal para; düzenlenmemiş, kendisini geliştirenler tarafından kontrol edilen ve sanal bir topluluk içinde kabul görmüş dijital paradır⁹⁹. Kripto para ise merkezî otoriteye bağlı olmayan ve herhangi bir fiziki karşılığı olmayan paralardır. Her ikisinin de merkezî otoriteye bağlı olmadığı ve fiziki karşılıklarının bulunmadığı düşünüldüğünde, kripto paraları sanal para kabul etmek daha uygundur. ÖKVVDY m.3/1'e göre; *"Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder."* İlgili maddede kripto paraların tanımı yapılmış olup, itibari, kaydi, elektronik para, menkul kıymet, ödeme aracı ve sermaye piyasası aracı olmadığı belirtilmiştir. Bu tanımlamadan yola çıkarak kripto paraların sanal para olduğu görüşüne katılmak daha

⁹⁵ Güçlütürk, s.399.

⁹⁶ Güçlütürk, s.400-405.

⁹⁷ Çarkacıoğlu, s.8; Sönmez, s.8; Pirinççi, s.47; Bozkurt Yüksel, s.200; Alpago, s.412; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.28.

⁹⁸ Fatih Yıldırım, s.85.

⁹⁹ Bknz.: II, A, 2, e. Sanal Para başlığı altında yapılan açıklamalar.

uygundur. Ancak, bu tanım, sadece yönetmeliğin uygulama alanı bakımından geçerlidir¹⁰⁰.

D. Kripto Para Platformlarının Hukuki Mahiyeti

Kripto para platformları; kripto para borsaları, bankaları ve ATM'leri şeklinde üçe ayrılırlar¹⁰¹. Kripto para borsalarından kimileri kripto para almak ve satmak isteyenleri buluşturan, kimileri ise sadece alış veya satış hizmeti sunan sağlayıcılardır¹⁰². Kripto para ATM'leri ile kripto para işlemleri yapılabilmektedir. Türkiye'de de Kripto para ATM'si bulunmaktadır¹⁰³.

Bankalar, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na (BK) tabi anonim şirketlerdir. Bankacılık Kanunu m.7'de bir bankanın kurulması için gerekli diğer şartlar belirtilmiştir. Dolayısıyla her anonim şirket banka kuramaz, bu maddede belirtilen şartları sağlaması gerekir. Ayrıca bankanın kurulması için BK m.6'da öngörüldüğü üzere kuruluş izni alınmalıdır. Tüm bu şartları sağlayan bankaların Türkiye'de faaliyet gösterebilmeleri için BK m.10 uyarınca faaliyet izni de tanınmış olmalıdır. Kripto para ve kripto para platformlarının mahiyetlerine ilişkin olarak ülkemizde yasal düzenlemede herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Kripto para platformlarını incelediğimizde anonim şirket kuruluşları olduğunu görebilmekteyiz¹⁰⁴. Ancak, bu şirketler banka niteliğinde olmak isterlerse öncelikle bu yönde bir yasal düzenlemenin mevcut olması ve ayrıca BK'daki gerekli şartları taşımaları gerekecektir.

Kripto para platformlarına üye olup işlem yapabilmeye ilişkin herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir. Bazı kripto para platformlarına sadece isim, soy isim ve e-mail adresi ile üye olunabilir-

---

¹⁰⁰ Özdemir, s.295.

¹⁰¹ Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.67-70.

¹⁰² Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.67.

¹⁰³ <https://coinatmradar.com/bitcoin-atm-near-me/> (Erişim Tarihi: 18.11.2020).

¹⁰⁴ Her ne kadar kripto para platformları anonim şirket tüzel kişiliği şeklinde kurulmuş olsalar da bu konuda herhangi bir yasal düzenleme olmadığından kripto para platformlarının ticaret ortaklıkları şeklinde kurulması da mümkün olabilir.

ken¹⁰⁵ BtcTurk gibi bazı kripto para platformlarına üye olmak için T.C. kimlik numarası gerekmektedir¹⁰⁶. Her ne kadar bu platformlardan bazılarının kullanım sözleşmesinde bilgilerin doğruluğunun kullanıcının sorumluluğunda olduğu¹⁰⁷ ifade edilse de kripto para platformlarının isim, soy isim veya T.C. kimlik numarasının doğruluğunu denetleyebilecekleri bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla gerçek olmayan bilgiler kullanarak kripto para platformlarına üye olmak mümkündür. Bu durum ise mal veya vergi kaçırma gibi sakıncalı durumlara yol açabilecek niteliktedir. Kripto para platformları banka tüzel kişiliğine sahip olmadıklarından bu bilgileri ve diğer işlemleri denetleyecek Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu gibi bir üst kurul da mevcut değildir.

III. DAVA BOYUTU BAKIMINDAN KRİPTO PARA

A. Kripto Paraların Dava Konusu Olabilmesi

1. Genel Olarak Dava Konusu Kavramı

Dava konusu HMK m.119/1-d'de dava dilekçesinde yer alması gereken unsurlar arasında sayılmıştır. Dava dilekçesinde dava konusunun açık ve genel bir şekilde ifade edilmesi gerekir¹⁰⁸. Malvarlığı haklarına ilişkin davalarda dava konusunun değeri dava dilekçesinde

¹⁰⁵ <https://accounts.binance.com/tr/register> (Erişim Tarihi: 20.08.2021),
<https://www.paribu.com/#/> (Erişim Tarihi: 20.08.2021),
https://www.bitlo.com/kolay-alis-satis/BTC-TRY?gclid=CjwKCAjwgviiBhBkEiwA10D2j8LBOA_9WzZPhVGz74jlf5OZZNU-N6t4p1vIjSriF5MgRtRc1FaiSxoCJD0QAvD_BwE, (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

¹⁰⁶ <https://sso.btcturk.com/k/account/register> (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

¹⁰⁷ <https://destek.paribu.com/hc/tr/articles/115001575125-Kullan%C4%B1m-S%C3%B6zle%C5%9Fmesi> (Erişim Tarihi: 20.08.2021),
<https://sso.btcturk.com/k/account/register#modal-terms-of-use> (Erişim Tarihi: 20.08.2021),
https://www.bitlo.com/kolay-alis-satis/BTC-TRY?gclid=CjwKCAjwgviiBhBkEiwA10D2j8LBOA_9WzZPhVGz74jlf5OZZNU-N6t4p1vIjSriF5MgRtRc1FaiSxoCJD0QAvD_BwE (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

¹⁰⁸ Süha Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku Cilt I*, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s.628; Hakan Pekcantez, *Pekcantez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt III*, 15.Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2017, s.1133.

belirtilmelidir¹⁰⁹. Bu davalarda harcın miktarının ve türünün tespit edilebilmesi için dava konusunun değeri gösterilmelidir¹¹⁰. Dava değerinin belirlenebilir olduğu hâllerde dava değeri gösterilmelidir, gösterilmemiş ise dava değeri davacıya tespit ettirilir (Harçlar Kanunu m.16/3). Davacı dava değerini göstermekten kaçınırsa dava dilekçesi işleme konmaz (Harçlar Kanunu m.16/3). Ayrıca, dava konusunun gösterilmiş olması görevli mahkemenin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir¹¹¹.

2. Kripto Paralar Bakımından

Kripto paraların dava konusu olmasını kripto paraların hukuki niteliğine ilişkin görüşler açısından değerlendirmek gerekmektedir. Görevli mahkeme HMK m. 2'ye göre, malvarlığı haklarına ilişkin davalarda asliye hukuk mahkemesidir. İlk olarak; kripto paraların niteliği eşya olarak kabul edilirse, malvarlığı haklarına dahîl olacaktır ve görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesi olacaktır. Aynı şekilde, kripto paraların eşya olarak kabul edilmeleri halinde; üzerlerinde zilyetlik kurulabilecektir. Bu durumda, HMK m. 4/1-c'ye göre; kripto paraların sadece zilyetliğin korunmasına ilişkin bir davaya konu olması durumunda görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir. İkinci olarak, kripto paralar para kabul edilirse; yabancı para, elektronik para veya sanal para; paralar malvarlığı haklarına ilişkin olacağı için HMK m. 2'ye göre, görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.

Dava konusunun değerinin dava dilekçesinde belirtilmelidir. Kripto parayı, para olarak nitelendirirsek dava konusunun değerinin dilekçede belirtilmesi gerekir. Eşya olarak nitelendirirsek, bu durumda da dava değeri belirlenebilir olduğundan, yine değeri dilekçede belirtilmelidir.

---

¹⁰⁹ Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *Medeni Usul Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s.355-356; Pekcanitez, *Pekcanitez Usul*, 1133.

¹¹⁰ Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.356; Ali Cem Budak ve Varol Karaarslan, *Medeni Usul Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s.185/186.

¹¹¹ Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.187.

Kripto paraların Ülke parası olmadığı açıktır; ancak bir ülke tarafından resmî para kabul edilen kripto para yabancı ülke parası kabul edilebilir ve kripto paralar dava konusu yapıldıklarında sözleşmede aynen ödeme şartı bulunmuyorsa TBK m.99/3 gereğince alacaklı, aynen ödenmesini, vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebilecektir¹¹². Kripto paraların elektronik para kabul edilmesi durumunda; ilgili maddeye dayanarak, talepte bulunmak uygun olmayacaktır. Çünkü elektronik paralar ülke parası olarak karşılığı olan ve bir borsası olmayan diğer bir deyişle rayiç bedel hesaplaması yapılamayacak paralardır. Kripto paraların sanal para kabul edilmesi durumunda, kanunun lafzı düşünüldüğünde diğer para birimi olarak kabul edip ilgili maddeye göre işlem yapmak doğru olmayacaktır. Fakat, kanunun amacı düşünüldüğünde yabancı paralarda olduğu gibi alacaklının aynen ödenmesini, vade ya da fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebileceği kabul edilmelidir. Çünkü kanun koyucu burada alacağını zamanında alamayan alacaklıyı koruyucu bir hüküm getirerek ona seçme imkânı tanımıştır. Kripto paralar sanal para kabul edilirse; alacağını zamanında alamayan alacaklıyı koruyarak seçim imkânı tanımak uygun olacaktır. Ancak, tekrar belirtmek gerekir ki ülkemizdeki düzenleme (ÖKVKDY m.3/2) dolayısıyla kripto paralar ile ödeme yapılamaz. Bu nedenle sayılan ihtimaller aksine bir düzenleme yapılmadıkça geçerli değildir.

Kripto paralar eşya olarak kabul edilmesi durumunda, dava konusunun değeri nasıl belirleneceği değerlendirilmelidir. Kripto paraların değerinde ani değişimler olduğu göz önünde bulundurulursa, kripto para platformlarındaki rayiç değerinin esas alınacağını söyleyip söylenemeyeceği konusunda doktrinde bir görüş bulunmamaktadır. Harçlar Kanunu m.16/3'e göre, "*Değer tayini mümkün olan hâllerde dava dilekçelerinde değer gösterilmesi mecburidir. Gösterilmemişse davacıya tespit ettirilir. Tespitten kaçınma hâlinde, dava dilekçesi muameleye konmaz.*". HMK m. 119/1-d'de de belirtildiği gibi dava konu-

¹¹² Bknz.: II, C, 3.Para Görüşü başlığı altında yapılan açıklamalar.

su, dava açılırken dilekçede yer alması gereken unsurlardandır. Kripto paraların eşya kabul edilmesi durumunda da piyasada değeri olan şey olarak kabul edilip rayiç bedelinin¹¹³ dava konusunun değeri olarak gösterilmesi gerekir.

Kripto paraların kısmi davaya konu olup olamayacağı değerlendirilmelidir. HMK m.109' a göre, "*Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.*". Kripto paralar, para kabul edilirse, para alacaklarının nitelikleri itibari ile bölünebilir olması nedeniyle kripto paraların kısmi davaya konu olabileceği kabul edilebilir. Kripto paraların eşya olduğu görüşü kabul edilirse, bölünüp bölünemeyeceği tartışılmalıdır. Eşyaların bölünmesi değerlerinde önemli bir azalma olmayan durumlarda söz konusudur. Kripto paralar, eşya kabul edilse de rayiç değeri olan eşyalar olacağından değerinde bir azalma olmadan bölünebilir. Bu nedenle kısmi davaya da konu olabilir.

Kripto paraların belirsiz alacak davasına konu olup olamayacağı değerlendirilmelidir. HMK m. 107/1'e göre, "*Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.*". Fikrimizce, kripto paraların hukuki nitelendirmesi, eşya ya da para, fark etmeksizin borsadaki değeri veya rayiç bedeli belli olacağından; dava açıldığı anda değerinin tam ve kesin olarak belirlenmesinin mümkündür. Bu nedenle, kripto paralar belirsiz alacak davasına konu olamaz.

---

¹¹³ Yukarıda açıklandığı üzere, sanal paralarda olduğu gibi, kanunun lafzı düşünüldüğünde rayiç bedelin belirlenmesinde TBK m. 99'daki seçenekleri kabul etmek uygun olmayacaktır. Ancak, kripto paraları yabancı para olarak kabul etmesek de kanunun amacı düşünüldüğünde alacaklının aynen ödenmesini, vade ya da fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebileceği kabul edilmelidir. Böylelikle, alacağını zamanında alamayan alacaklıyı koruyarak ona seçme imkânı tanımış olacaktır.

B. Harca Esas Alınması ve Yargılama Giderleri

Kamu hizmetleri kural olarak parasızdır. Ancak yargılama ile ilgili olarak, tarafların belirli oranda yargılama giderlerine katılmaları öngörülmüştür. Bu kapsamda Harçlar Kanunu ile yargı harçları düzenlenmiştir.

Dava açılırken peşin olarak ödenmesi gereken maktu harca başvurma harcı denir¹¹⁴. Kripto paralar dava konusu olmaları durumunda, niteliklerine bakılmaksızın maktu başvurma harcına tabi olacaktır.

Davanın konusu belirli bir değere ilişkinse ve dava sonucunda hüküm verilmişse, uyuşmazlık konusu değer üzerinden belirlenecek nispi karar ve ilam harcı alınır¹¹⁵. Kripto paraların dava konusu olması durumunda hüküm verildiğinde karar ve ilam harcı alınacaktır. Kripto paralar para kabul edilirse; kripto paraların ülke parası olmadığı açıktır, yabancı ülke parası kabul edildiğinde yukarıda belirtildiği¹¹⁶ gibi TBK m 99/3 uyarınca ödenmesi istenebilecektir. Ancak bu durumda da ülkemizdeki yasal düzenleme gereği henüz bu şekilde yapılacak ödeme kabul edilemez. Bu bakımdan dava konusunda gösterilen değer üzerinden karar ve ilam harcı hesaplanacaktır. Kripto paralar sanal para kabul edilirse, alacaklının alacağı aynen ödenmesini, vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebileceğini kabul etmek uygun olacaktır. Bu durumda karar ve ilam harcı alacaklı davacının dava konusunda seçerek göstereceği bedel üzerinden hesaplanacaktır.

Konusu paradan başka bir şey olan davalarda karar ve ilam harcı dava konusunun değeri üzerinden hesaplanacaktır (Harçlar K m.16, m.17). Kripto paralar eşya kabul edilirse, karar ve ilam harcı kripto paraların değeri üzerinden hesaplanacaktır. Bu durumda dava konu-

---

¹¹⁴ Baki Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku*, Legal Yayınevi, 2016, s.812; Oğuz Atalay, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt III*, 15.Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2017, s.2386.

¹¹⁵ Kuru, s.812; Atalay, *Pekcanitez Usul*, s.2388.

¹¹⁶ Benze.: II, C, 3. Para Görüşü.

sunun değeri olarak gösterilen miktar üzerinden karar ve ilam harcı ödenir.

Yargı harçları dışında kalan tarafların taleplerinin yerine getirilmesi, davanın görülmesi ve sonuçlanması için tarafların ödediği giderlere yargılama gideri denir¹¹⁷. Yargılama giderlerinin neler olduğu HMK m. 323'te belirtilmiştir. Bu nedenle; kripto paralarla ilgili evrak giderleri, bilirkişi giderleri, hukuki koruma tedbirleri gibi giderler yargılama gideri kapsamına girecektir. Bir davada kripto paraların delil olarak gösterilmek istenmesi durumunda, delil avansı yargılama gideri de gündeme gelebilecektir. Kripto para platformlarının aldıkları komisyon ücreti¹¹⁸ diğer giderler kapsamında (HMK m.323/h) değerlendirilebilir. Kripto paraların bu platformlarda komisyon ücreti verilmeden satışı mümkün değildir. Bu yüzden komisyon ücreti bir yargılama gideri olarak diğer giderler kapsamında değerlendirilebilir. Örneğin, bir icra takibinde kripto varlığın platform aracılığıyla paraya çevrilmesi durumunda bu komisyon ücreti diğer gider kapsamına girecektir.

C. İspat Hukuku Bakımından Kripto Paralar

İspat¹¹⁹, tarafların ileri sürdüğü iddiaların dayandığı vakıaların doğru ve gerçek olup olmadığına hakimi inandırma faaliyetidir¹²⁰. Uyuşmazlık konusu olan çekişmeli vakıaların ispatı için kullanılan araçlara delil denir¹²¹.

¹¹⁷ Kuru, s.814; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.679.

¹¹⁸ Otuz günlük alış satış hacmi belirli miktarlar aralığında olan bir kullanıcı piyasa yapıcı emri veya piyasa alıcı emri için değişik oranlarda komisyon ücretleri belirlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: <https://www.coinkolik.com/turkiyedeki-kripto-para-borsalarinin-komisyon-ucretleri-ve-diger-ucretler/>, Erişim Tarihi: 03.04.2021.

¹¹⁹ İspat ve ispat hukuku daha kapsamlı incelemeyi gerektirmektedir. Çalışmamızda sadece belirli hususlara değinilmiştir.

¹²⁰ Kuru, s.318; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özkes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 7.Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s.322; Bilge Umar ve Ejder Yılmaz, *İsbat Yükü*, 2.Bası, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1980, s.1/2; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.462; Budak ve Karaarslan, s.237; Tanrıver, s.741.

¹²¹ Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.483; Kuru, s.318.

HMK m. 119'a göre; "Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir.". Kripto paraların arkasındaki blockchain teknoloji vasıtasıyla elde edilecek veriler birer elektronik veridir. Bu nedenle kripto paralara ait blockchain verilerinin belge olduğunun kabulü gerekir¹²². Kesin delillerden belge ise düzenleyenin aleyhine delil olarak kullanılabilir ve düzenleyen tarafından imzalanmış yazılı belgedir¹²³. Bilgili ve Cengil' e göre; özel anahtar ile atılan imzanın kime ait olduğu bilinmese de anahtar sahibi tarafından atıldığı bilindiğine göre bu imzanın güvenli elektronik imza yerini tutabileceği ve bu dijital verilerin senet olarak nitelendirilebileceği olması gereken hukuk bakımından savunulabilir¹²⁴. Bu dijital imza hukuki olarak güvenli elektronik imza değildir¹²⁵. Bu işlemin açık anahtar sahibi tarafından gerçekleştirildiği anlaşılabilir de açık anahtarın sahibinin tespiti her zaman mümkün olmayabilir¹²⁶. Ancak, kripto paralara ilişkin bilgiler yazılı şekilde çıktı alınır ve altı imzalanırsa bu takdirde senet vasfını haiz olabilirler¹²⁷.

Blockchain teknolojisindeki verilerin delil olarak kullanılabilirliği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Doktrinde blockchain verilerinin ekran görüntülerinin çıktuları alınarak veya elektronik ortamda incelenerek ya da donanım cüzdanlar şeklinde ibraz edilerek delil olarak sunulabileceği belirtilmiştir¹²⁸. Her ne kadar işlemler, bu işlemlerin ne zaman, hangi adreslerden yapıldığı bilinebilirse de yu-

---

¹²² Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, "Medeni Usul Hukukunda İspat Aracı Olarak Blockchain Teknolojisi", s.8 (İspat Aracı). (https://www.academia.edu/40090748/MEDEN%C4%B0_USUL_HUKUKUNDA_%C4%B0SPAT_ARACI_OLARAK_BLOCKCHAIN_TEKNOLOJ%C4%B0S%C4%B0_Prof_Dr_iur_Fatih_B%C4%B0LG%C4%B0L%C4%B0_BLOCKCHAIN_TEKNOLOJY_AS_A_PROOF_IN_CIVIL_PROCEDURE_LAW?email_work_card=title_ Erişim Tarihi: 25.03.2021).

¹²³ Budak ve Karaarslan, s.262; Kuru, s.347; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s.498.

¹²⁴ Bilgili ve Cengil, İspat Aracı, s.8/9.

¹²⁵ Bilgili ve Cengil, İspat Aracı, s.8.

¹²⁶ Bilgili ve Cengil, İspat Aracı, s.8/9.

¹²⁷ Bilgili ve Ceylan, İspat Aracı, s.8, dp.47.

¹²⁸ Bilgili ve Cengil, İspat Aracı, s.9/10.

karıda açıklandığı gibi tam anlamı ile kim tarafından yapıldığının tespiti mümkün olmamaktadır. Açıklanan sebepler nedeniyle blockchain verilerinin delil olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı düşüncesindeyiz. HMK m.202/2 kapsamında blockchain verilerinin delil başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca kripto para platformlarının, doğru olup olmadığı kesin olmasa da kişilere ilişkin, kişinin kimliğine ilişkin bilgileri aktarması KVKK m.8 kapsamı dışındaysa mümkün değildir. Sekizinci maddedeki istisna hâller dışında kripto para platformlarından bilgi aktarımı yolu ile delil elde edilmesi mümkün olmayacaktır.

ÖKVKDY m.4/2'ye göre; “*Ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlıklara ilişkin alım satım, saklama, transfer veya ihraç hizmeti sunan platformlara veya bu platformlardan yapılacak fon aktarımlarına aracılık edemez.*”. Bu düzenlemeye göre sadece bankalar aracılığı ile (banka kartı ve kredi kartı kullanarak) kripto para alımı satımı yapılabilecektir. Ödeme kuruluşları (Western Union Turkey vb.) ve elektronik para kuruluşları (Papara, İyzi ve İninal vb.) ile kripto para alımı-satımı yapılamayacaktır¹²⁹. İlgili düzenleme ile ödeme ve elektronik para kuruluşları üzerinden kripto para alımı satımı engellendi ve bankalar üzerinden işlemlerin yapılabileceği öngörülmüştür. Bu düzenleme temel olarak kara para aklama ve mal kaçırmanın önüne geçmek için getirilmiş gibi görünse de bankalar üzerinden yapılan işlemlerin takip edilebilir olması, ilerleyen zamanlarda ispat hukuku bakımından kolaylık sağlayacaktır. Bankadan alınacak verilerin delil olarak kullanılması mümkündür.

D. Kanun Yollarına Başvuruda Parasal Sınır Bakımından Kripto Para

20 Temmuz 2016 tarihinden sonra verilen kararlar için olağan kanun yolları istinaf ve temyizdir. İlk derece mahkemelerinde verilen malvarlığına ilişkin dava ve işlerde, nihai kararlardan parasal sınırın

---

¹²⁹ Ödeme ve elektronik para kuruluşları için bkz.: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Odeme+Hizmetleri/>.

üzerindekiler için istinafa başvurulabilir¹³⁰. Bölge adliye mahkemesinin verdiği nihai kararlardan¹³¹ parasal sınırın üzerindeki malvarlığına ilişkin davalar için temyize başvurulabilir¹³². Kripto paralara ilişkin davalar malvarlığına ilişkin davalar olduklarından istinaf ve temyiz parasal sınırın üzerinde kalanları için kanun yoluna başvurulabilecektir.

IV. CEBRİ İCRA YOLUYLA TAKİP BOYUTU BAKIMINDAN KRİPTO PARALAR

A. Kripto Paraların Hukuki Mahiyetine Göre Hacze Konu Olması

1. Kripto Paraların Haczedilmesi

a. Kripto Paraların İlamız ve İlamlı İcra Yoluyla Takibi

Kripto paraları para kabul edersek, ilamsız icra yoluyla takip yapılabilecektir. İlamsız icra yoluyla takip yapılabilmesi için tarafların alacağı hangi para birimi üzerinden karşılaştırdığının önemi bulunmamaktadır¹³³. Yabancı para alacaklarının takibinin yapılabilmesi için İİK m.58/1-3'e göre; *"...alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi..."* takip talebinde gösterilmelidir. Kripto paralar yabancı para kabul edilirse bahsi geçen maddeye dayanarak kur üzerindeki karşılığını belirterek ilamsız icra yoluyla takip yapmak mümkündür¹³⁴. Ancak, biz kripto paraların yabancı para olduğu görüşüne katılmadığımızdan, ilamsız icra yoluyla takiplerinin mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Kripto paraların giderek yaygınlaşması, değişim aracı olma özelliklerinin artması ve borsa karşılıklarının da bulunması nedeniyle değişim kuruna sahip

¹³⁰ 2021 yılı için istinaf sınırı HMK'ya göre 5.580 Türk lirası, İİK'na göre 13.740 Türk lirasıdır.

¹³¹ İlk derece mahkemesinin bozma kararına uyması durumunda (HMK m. 373/1 ve 4) temyize gidilebilecektir.

¹³² 2021 yılı için temyiz sınırı HMK'ya göre ve İİK'na göre 78.630 Türk lirasıdır.

¹³³ Yardımcı, s.106.

¹³⁴ Yardımcı, s.107; Bilgili ve Cengil, s.102.

olduğundan söz edebiliriz¹³⁵. Bu nedenle, kripto paralar yabancı para kabul edilmeyip, diğer para türlerinden birini olduğu kabul edilse dahi ilamsız icra yoluyla takip gerçekleştirilebilecektir. Çünkü takip talebinde bulunurken, kripto paraların Türk lirası karşılığını belirlemek mümkündür. Bu belirleme yapılırsa ilamsız icra yolu ile takip yapılabilecektir. Borçlunun, borcunu ifa etmemesi üzerine, itiraz etmemesi veya itirazın, itirazın iptali davası veya itirazın kaldırılması yollarıyla bertaraf edilmesi ile takip kesinleştikten sonra haciz aşamasına geçilir.

Kambiyo senedine özgü haciz yolu ile takip yapılması için senedin kambiyo senedi vasfı taşıması gerekir. Kambiyo senetlerinde ülke parası veya yabancı para bedel olarak gösterilmelidir. Kripto paraları, ülke parası ya da yabancı para kabul etmek doğru olmaz. Bu nedenle, kripto paraların kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibi de söz konusu olmayacaktır¹³⁶. Çünkü, bedel kısmına kripto para yazılması senedi kambiyo senedi olmaktan çıkaracaktır¹³⁷. Yardımcı' ya göre; belirli bir kripto paranın transfer edileceğini öngören kambiyo senedi geçersiz görülmelidir¹³⁸.

Kripto paraların taşınır eşya kabul edilmesi veya aynen ifasının talep edilmesi durumunda ilamlı icra yoluyla takip edilebilir. Bunun için öncelikle mahkemeye başvurulup ilam alınmış olması gerekir. Daha sonra ilamlı icraya başvurarak takip yapılmalıdır. Borçlu, kendisine gönderilen icra emrinden sonra borcunu ifa edebileceği gibi, ifa etmez ise haciz aşamasına geçilir.

b. Kripto Paraların Haczedilmesi

Haciz, konusu para alacağı olan kesinleşmiş takipte alacaklının talebi ile borçlunun borcuna yetecek kadar malı ve hakkına cebri icra

---

¹³⁵ Bilgili ve Cengil, s.102; Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.206.

¹³⁶ Yardımcı, s.108.

¹³⁷ Hasan Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, 7.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s.118.

¹³⁸ Yardımcı, s.108.

yolu ile el konulmasıdır¹³⁹. Kripto paraların değeri para ile ölçülebildiğinden haczedilebilecek malvarlığı değerleri arasındadır¹⁴⁰. İİK 82 ve 83. maddelerinde haczi mümkün olmayan mal ve alacaklar belirtilmiştir. Kripto paralarla ilgili bu konuda bir düzenleme olmaması ve İİK m.82 ve 83'te sayılanlar arasında kripto paraların bulunmaması nedeniyle kripto paraların haczi mümkündür.

Soğuk cüzdanda saklanan kripto paraların varlığını tespit etmek hukuki açıdan zordur. Bir borçlunun cüzdanında kripto para bulunduğunu anlamanın yolu mal beyanıdır¹⁴¹. İİK m.74'e göre, "*Mal beyanı, borçlunun gerek kendisinde ve gerek üçüncü şahıslar yedinde bulunan mal ve alacak ve haklarında borcuna yetecek miktarın nevi ve mahiyet ve vasıflarını ve her türlü kazanç ve gelirlerini ve yaşayış tarzına göre geçim membalarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödeyebileceğini yazı ile veya şifahen icra dairesine bildirmesidir.*". İlgili hükme göre borçlu hem kendisinde hem de üçüncü kişide bulunan malvarlığını bildirmelidir. Bu durumda borçlu kendi cüzdanında ya da üçüncü bir kişide¹⁴² bulunan kripto paraları mal beyanı ile bildirmelidir. Mal beyanında bulunmayan borçlu hakkında İİK m.76'ya göre tazyik hapsi uygulanabilir. Mal beyanında bulunup mal varlığında kripto para bulunduğunu bildirmeyen borçlunun daha sonra kripto varlığı bulunduğu öğrenilmesi hâlinde, hakkında İİK m.338'e göre işlem yapılması söz konusu olabilir.

---

¹³⁹ Murat Atalı ve İbrahim Ermenek, *İcra ve İflas Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019, s.112; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özokes, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s.153.

¹⁴⁰ Bilgili ve Cengil, s.103; Durmush, s.88; Özsoy, s.72-74.

¹⁴¹ Yardımcı, s.115; Bilgili ve Cengil, s.104.

¹⁴² Kripto para platformlarında tutulan kripto paralar üçüncü kişilerde bulunan mal varlığı olarak değerlendirilebilir. Nitekim bu platformlar tüzel kişiliğe sahiptir. Bunun dışında borçlu, başka gerçek kişilerde bulunan kripto paraların da kendisine ait olduğunu iddia ediyorsa mal beyanında bildirmelidir. Gerçek kişilerde bulunan bu kripto paraların borçluya ait olduğunun ispatı ise çok zordur. Çünkü kripto para platformları gizlilik esaslı çalışmaktadır ve hesaplar arası işlemleri görmek mümkün olsa da beyanlar dışında, bu hesapların kime ait olduğunu belirlemek mümkün değildir. Ancak, sadece banka kanalı ile kripto para alımı ve satımı yapılabileceğine ilişkin düzenleme ile kripto paraların takibi kolaylaşmıştır.

Ödeme emrine itiraz edilmemesi veya itirazın bertaraf edilmesi ile kesinleşen takibin devamı için alacaklının haciz talebinde bulunması gerekir (İİK m.78). Hacizde yetkili icra dairesi takibin yapıldığı yer icra dairesidir. Ancak haczedilecek mal icra dairesinin yetki alanı dışındaysa bu durumda haciz istinabe yolu ile gerçekleştirilir (İİK m.79/2). Kripto para, para veya eşya olarak kabul edilsin, sanal değerler olduğundan yetkili icra dairesini bu şekilde belirlemek mümkün olmayacaktır. Kripto paralar resmî bir sicilde tutulmadığı için İİK m.79/2 c.3' e göre kaydına işletilmek suretiyle haczi de mümkün değildir. Yasal bir düzenleme ile kripto para alacakları için bir icra dairesi yetkili kılınabilir. Fikrimizce, bu konuda yasal düzenleme bulunmadığından alacaklı genel kurallara göre icra dairesi aracılığıyla takip yapabilecektir.

Kripto paraların gizli anahtarlarının üçüncü kişilerce bilinmesi olası değildir. Kripto para cüzdanlarından sıcak cüzdan internete bağlıdır ve çevrimiçi saldırılara açıktır. Soğuk cüzdanlar ise internete bağlı olmadığından çevrimiçi saldırılara karşı daha güvenlidir. İİK m.80/3 gereğince borçlu kilitli yerleri açmaya mecburdur. İcra memuru kripto paraların sıcak cüzdanda bulunduğunu biliyorsa, borçludan gizli anahtarını girerek cüzdanını açmasını isteyebilir. Kripto paralar sıcak cüzdan tutulmuyor donanım şeklinde saklanıyorsa İİK m80/4 kapsamında kıymetli şey olarak değerlendirilip icra memuru tarafından bulunduğu yer zorla açtırılıp alınabilir.

İİK m.88/1'e göre icra dairesinin muhafaza etmesi gereken şeyler şu şekilde ifade edilmiştir; "*Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.*". Kripto paraları, İİK m.88/1 kapsamına giren kıymetli şeyler olarak değerlendirebiliriz¹⁴³. Bu durumda, ilgili madde gereği kripto paraların haczi durumunda icra dairesinde muhafazası gerekecektir. Kripto paraların fiziki karşılığı bulunmadığından, icra dairelerinin muhafazayı nasıl gerçekleştireceği sorunu gündeme gelebilir. Borçlunun kripto para cüzdanında

---

¹⁴³ Yardımcı, s.119.

bulunan kripto paralar için icra dairelerine kripto paralar cüzdanı oluşturulup bu cüzdanda muhafaza edilmesi görüşü¹⁴⁴ kabul edilebilir¹⁴⁵. Ancak bunun için yasal bir düzenlemenin mevcut olması gerektiği düşüncesindeyiz. Donanım cüzdanı şeklindeki kripto paralar ise; İİK m.88/2 c.1'e göre, masrafları alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınabilir veya alacaklının muvafakati ile borçlu veya üçüncü kişi yanında bırakılabilir.

c. Kripto Paraların İhtiyati Haczi

Alacaklının, alacağının zamanında ödenmesini garanti altına almak için mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına geçici olarak el konulmasına ihtiyati haciz denir¹⁴⁶. İİK m.257/1'e göre, ihtiyati haciz talep edebilmek için alacağın rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcu olması gerekir. İİK m.257/2'de vadesi gelmemiş para borçlarının hangi durumlarda ihtiyati haczinin mümkün olduğu düzenlenmiştir. Kripto paralar, para veya eşya kabul edilsin ihtiyati hacizleri mümkündür. Bilgili ve Cengil' e göre de kripto paraların giderek artan kullanımı ve paraya yaklaşması ve ihtiyati haczin amacı düşünüldüğünde, kripto paralara ihtiyati haczin uygulanması mümkündür¹⁴⁷.

2. İİK m.89'un Kripto Paralara Uygulanabilirliği

İİK m.89/1'e göre, borçlunun üçüncü kişideki alacağı, hamiline yazılı senet veya cirosu mümkün kıymetli evraka dayanıyorsa, taşınır-lara ilişkin hükümler uygulanmalıdır ve bu madde kapsamındaki muhafaza tedbirlerine başvurulamaz. Bu kapsam dışında kalan borçlunun üçüncü kişideki malvarlığı veya hakkı için İİK m. 89'a dayanarak haciz ihbarnamesi gönderilebilir.

Kripto paralara ilişkin ödemelerin banka kanalıyla yapılmasının zorunlu olması (ÖKVVDY m. 4/2) nedeniyle kripto para platformları-

¹⁴⁴ Yardımcı, s.120; Bilgili ve Cengil, s.104.

¹⁴⁵ Bu durumda ortaya çıkabilecek sakıncalı haller için bkz.: Durmush, s.100/101.

¹⁴⁶ Atalı ve Ermenek, s.239; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, s.302.

¹⁴⁷ Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.213.

na İİK m.89'a dayanarak yapılan haciz ihbarnamesi gönderilebilir. Borçlunun bir üçüncü kişide kripto para alacağını var olduğu beyanı haciz ihbarnamesi göndermek için yeterli olacaktır.

3. Kripto Paraların Paraya Çevrilmesi

Hacizli mallar alacaklı satış talebinde bulunursa paraya çevrilir. Haczedilen malvarlığı para ise, paraya çevrilme söz konusu değildir¹⁴⁸. Kripto paraların ülke parası kabul edilmesi durumunda paraya çevrilme aşaması söz konusu olmayacaktır. Kripto paralar yabancı para, sanal para veya elektronik para kabul edilirse bu durumda ülkenin resmi parası olmayacağından, ülkenin resmi parasına çevrilmesi söz konusu olacaktır. Bu durumda, belirlenen rayiç bedel üzerinden¹⁴⁹ Türk lirası karşılığının alınması ile paraya çevirme yapılabileceği gibi yasal olarak düzenlenir ise, icra daireleri kripto para borsalarında işlem yaparak paraya çevirebilir¹⁵⁰. Kripto paraların taşınır eşya kabul edilmesi durumunda taşınırlara ilişkin paraya çevirme hükümleri uygulanmalıdır. Bilgili ve Cengil'e göre: *"...kripto paraların paraya çevrilmesi taşınır hükümlerinin (İİK m. 112 vd.) kıyasen uygulanmasıyla yapılabilir."*¹⁵¹. İİK m. 114'e göre; kural olarak, taşınırlar açık arttırma ile satılır. Bu durumda, taşınır kabul edilen kripto paralar açık arttırma yoluyla satılabilir¹⁵². İİK m.119'da sayılan hâllerde ise pazarlık yolu ile satış mümkün olabilir. Bilgili ve Cengil' e göre; *"Özellikle küçük miktartlı kripto paraların paraya çevrilmesinde bu yola başvurulabilir."*¹⁵³. İİK m. 119/1-2'ye göre; borsa veya piyasa fiyatı bulunan şeylerin bu fiyatları teklif edilirse, pazarlık yolu ile satış mümkündür. Krip-

¹⁴⁸ Atalı ve Ermenek, s.150; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özkes, s.205.

¹⁴⁹ Kripto paranın değerindeki değişiklik, önceden kesin olarak belirlenemez. Nitekim paranın değer değişikliği dahi önceden kesin olarak tahmin edilemez. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz.: Albaş, s.29-32. Ancak, sözleşme ilişkisinde paranın değer değişimi için birtakım düzenlemeler yapılmıştır (TBK m.128 ve 130). Kripto paraya ilişkin yapılacak bir sözleşmeye dayanan dava ve takiplerde bu maddelerin uygulanabilirliği düşünülebilir. Sözleşmeye dayanmayan bir takip durumunda bu maddelerin uygulanması da mümkün gözükmemektedir.

¹⁵⁰ Durmush, s.101.

¹⁵¹ Bilgili ve Cengil, s.105.

¹⁵² Bilgili ve Cengil, *Blockchain*, s.212.

¹⁵³ Bilgili ve Cengil, s.105.

to paraların değerleri anlık olarak değişmekteyse de piyasa veya borsa fiyatlarının bulunduğu kabul edilebilir; bu durumda, fikrimizce kripto paraların pazarlık yolu ile satışı da mümkündür¹⁵⁴.

B. Kripto Paraların İptal Davasına Konu Olması

Takipten önce veya takip esnasında, borçlunun alacaklının alacağını ihlal edecek şekilde yaptığı tasarrufların iptali için başvuru yola tasarrufun iptali davası denir¹⁵⁵. Tasarrufun iptali davası açabilmek için İİK m.277’de sayılan alacaklılardan olmak gerekmektedir. Ayrıca tasarrufun iptali davası İİK m.278’de düzenlenmiş olduğu şekilde mutata hediyeler dışındaki ivazsız tasarruflarda, İİK m.279’da düzenlenmiş olduğu şekilde aciz hâlinde yapılan tasarruflarda ve İİK m.280’de düzenlenmiş olduğu şekilde borçlunun alacaklıya zarar vermesi kastının bulunduğu hâllerde söz konusu olur. Tasarrufun iptali davasının kazanılması sonucunda mal üçüncü kişide kalmaya devam eder. Ancak, alacaklı malı haczettirip satma hakkına sahip olur (İİK m.283).

Kripto paraların kullandıkları blockchain teknolojisi ve anonim yapıları nedeniyle, her ne kadar işlemler kripto para platformlarından takip edilebilse de kimler tarafından gerçekleştirildikleri belirlenmemektedir. Borçlunun gerçekleştirdiği bir işlemle kripto paraları üçüncü kişiye aktarması durumunda alacaklının, borçlu beyan etmezse¹⁵⁶, üçüncü kişiyi belirleme imkânı kalmamaktadır. Buna rağmen, her nasılsa iptal davasına konu olabilecek işlem tespit edilmişse; bu durumda alacaklı, diğer şartların da varlığı hâlinde, tasarrufun iptali davası açabilecektir.

---

¹⁵⁴ Bilgili ve Cengil, s.105

¹⁵⁵ Atalı ve Ermenek, s.246.

¹⁵⁶ Borçlunun üçüncü kişiyi beyan etmesi durumu sadece borçlunun üçüncü kişiden olan alacakları için söz konusu olabilecektir. Bu kapsamda İİK m. 89’un uygulanabilirliği için bkz.: IV/A-2.

V. SONUÇ

Kripto paralar kriptoloji bilimi kullanılarak geliştirilmiştir. Kripto paraların temelinde blok zincir teknolojisi yatmaktadır. Bu teknoloji ile işlemler gizli şekilde gerçekleştirilir ve uçtan uca ulaşır. Veri madencileri ürettikleri blokları birbirine ekleyerek işlemi tamamlar ve onaylar. Yapılan işlemler herkes tarafından görülebilir, ancak bu işlemi kimin gerçekleştirildiği bilinemez. Blok zincir teknolojisinde güven duyulan üçüncü bir kurum bulunmadığından işlemler merkezi otoriteden bağımsızdır. Kripto paralar fiziki karşılığı olmayan sanal paralardır ve çoğunlukla sanal cüzdanlarda tutulurlar. Ancak, donanım cüzdanlarında tutulması da olasıdır. Bu cüzdanların gizli ve açık anahtarı vardır. Açık anahtar işlem yapmak için gereklidir. Gizli anahtar ise cüzdanın şifresidir.

Kripto paraların eşya olduğunu savunan görüşler bulunmakla birlikte fikrimizce maddi gerçekliği olmayan sanal şeylerin eşya olarak kabulü doğru değildir. Ancak, kripto paraların mülkiyet hakkının verdiği kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkilerini verdiği şüphesizdir. Kripto paralar yatırım aracı olarak kullanılsalar da sürekli belirli bir meblağı temsil etmediklerinden, emtia olarak kabulü doğru olmayacaktır. Kripto paralar, sınırlı da olsa paranın değişim aracı olma, hesap birimi olma, saklama aracı olma fonksiyonlarına sahiptir. Kripto paraların merkezi olmama ve ülkenin resmi parası olmaması nedenleri ile yabancı para olduğunu kabulü doğru olmayacaktır. Elektronik paralar da fiziki paraların sanal hâli olduğundan kripto paraları elektronik para olarak adlandırmak doğru olmayacaktır. Fikrimizce, kripto paralar tıpkı sanal paralar gibi merkezi olmadıklarından, geliştiricileri tarafından kontrol edildiklerinden ve fiziki karşılıkları olmadıklarından, sanal para olduklarının kabulü daha doğru olacaktır. Ayrıca ÖKVKDY m.3/1'de kripto paralar tanımlanmıştır. Bu tanıma göre kripto para; itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan gayri maddi varlığı ifade eder. Bu tanımlamadan yola çıkarak kripto

paraların sanal para olduğu görüşünün daha kuvvetli olduğu düşüncesindeyiz.

Kripto paralar sanal para olduğundan dava konusu olacakları zaman görevli mahkeme HMK m.2'ye göre asliye hukuk mahkemesi olacaktır. Sanal para olan kripto paraların dava dilekçesinde dava konusunun değeri belirlenirken alacaklının aynen ödenmesini, vade ya da fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebileceği kabul edilmelidir. Kripto paraların sanal para olması nedeniyle niteliği bölünmesine müsait olduğu için kısmi davaya konu olması mümkündür. Kripto paraların borsa değeri olması sebebiyle dava zamanında dava değeri tam ve kesin olarak belirlenebilir. Bu nedenle de belirsiz alacak davasına konu olamayacaktır.

Kripto paralar dava konusu olduğunda dava açılırken ödenen maktu başvurma harcına tabi olacaktır. Kripto para dava konusu olduğunda bir ilam verilirse bu durumda nispi karar ve ilam harcına da tabi olacaktır.

Kripto paraların platformlar üzerinden takibinin mümkün olması nedeniyle ispat aracı olma özelliği zayıftır. Ancak, ÖKVKY m.4/2'deki düzenlemeye göre sadece bankalar aracılığı ile (banka kartı ve kredi kartı kullanarak) kripto para alımı satımı yapılabilecektir. Bu durumda banka kanalı ile kripto para edinildiğinin ispat edilme ihtimali oluşmaktadır.

Takip yapılırken kripto paraların Türk lirası karşılığı belirlenebilir. Bu nedenle kripto paraların yabancı para olduğu görüşünü kabul etmesek de sanal para olarak, Türk lirası karşılıkları gösterilerek ilamsız icra takibi mümkündür. Kripto paraların, haczedilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme olmaması ve İİK m.82-83'te sayılanlar arasında yer almaması nedeniyle hacizleri mümkündür. Kıymetli şey olan kripto paralar borçlunun cüzdanında yer alıyorsa icra daireleri için oluşturulacak cüzdanlarda muhafaza edilebilir. Borçlunun üçüncü kişideki kripto paraları için borçlunun bir üçüncü kişide kripto para alacağının var olduğu beyanı, haciz ihbarnamesi göndermek için yeterli olacaktır. Bu beyan üzerine İİK m.89'a göre haciz ihbarnamesi

gönderilebilecektir. Kripto paralar sanal para olduğu için yasal düzenlemeler yapılarak icra dairleri tarafından kripto para platformlarında paraya çevirebilir.

KAYNAKÇA

- Albaş, Hakan, *Paranın Değer Kaybından Doğan Zararın Tazmin Edilebilirliği*, Seçkin Yayıncılık, 2004.
- Alpago, Hasan, "Bitcoin'den Selfcoin'e Kripto Para", *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2018, C.3, S.2, s.411-428.
- Antalya, O. Gökhan ve Topuz Murat; *Eşya Hukuku Cilt IV/1*, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Atalı, Murat ve Ermenek, İbrahim; *İcra ve İflas Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019.
- Atalı, Murat, Ermenek İbrahim ve Erdoğan Ersin, *Medeni Usul Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Bilgili, Fatih ve Cengil Fatih, "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu", 2019. (Kripto Paraların Eşya Niteliği). (https://www.academia.edu/40037816/BITCOIN_%C3%96ZEL% C4%BONDE_KR% C4%B0PTO_PARALARIN_E% C5%9EYA_N %C4%B0TEL% C4%B0% C4%9E% C4%B0_SORUNU_THE_QUESTION_OF_PROPERTY_QUALIFICATION_OF_CRYPTOCURRENCIES_SPECIFIC_TO_BITCOIN])
- Bilgili, Fatih ve Cengil Fatih, "İcra ve İflas Hukuku Yönüyle Kripto Paralara İlişkin Bazı Meseleler", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Haziran 2019, C.7, S.1, s.100.
- Bilgili, Fatih ve Cengil Fatih, *Blockchain ve Kripto Para Hukuku*, Dora Yayınları, 2019. (Blockchain).
- Bilgili, Fatih ve Cengil Fatih, "Medeni Usul Hukukunda İspat Aracı Olarak Blockchain Teknolojisi", (İspat Aracı). (https://www.academia.edu/40090748/MEDEN% C4%B0_USU)

L_HUKUKUNDA_%C4%B0SPAT_ARACI_OLARAK_BLOCKCHAIN_TKNO-
LOJ%C4%B0S%C4%B0_Prof_Dr_iur_Fatih_B%C4%B0LG%C4%B0L%C4%B0_BLOCKCHAIN_TECHNOLOGY_AS_A_PROOF_IN_CIVIL_PROCEDURE_LAW?email_work_card=title)

Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru, “Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları’na Hukuki Bir Bakış”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2015, C.73, S.2, s.173-220.

Budak, Ali Cem ve Karaarslan Varol, *Medeni Usul Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.

Çarkacıoğlu, Abdurrahman, “Kripto-Para Bitcoin”, *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dergisi*, 2016.

Dinler, Zeynel, *İktisat*, 6.Basım, Ekin Yayıncılık, Bursa 2014.

Dizkırırcı, Ahmet Selçuk ve Gököz Ahmet, “Kripto Para Birimleri ve Türkiye’de Bitcoin Muhasebesi”, *Journal Of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2018, C.4, S.2, s.92-105.

Durmush, Gulnara, “Kripto Para ve İcra Hukuku Yönünden Düşündükleri”, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul 2019 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Dülger, Murat Volkan, “Dijital Çağda Dijital Ödeme Aracı: Bitcoin ve Dijital Para”, *Hukuk ve Daha Fazlası Dergisi*, 2019, S.7, s.4-9.

Esener, Turhan ve Güven Kudret, *Eşya Hukuku*, 7.Baskı, yetkin Yayıncılık, Ankara 2017.

European Central Bank, *Virtual Currency Schemes*, 2012 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>).

Güçlütürk, Osman Gazi “Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Para ve Elektronik Para Niteliğinin İncelenmesi”, *Regesta*, 2019, C.4, S.3, s.383-408.

Hiç, Mükerrerem, *Para Teorisi*, Ar Yayın Dağıtım, İstanbul 1982.

https://acikders.tuba.gov.tr/pluginfile.php/4392/mod_resource/content/2/hafta01-para-%28s1%2C1%29.pdf

<https://coinatmradar.com/bitcoin-atm-near-me/>

https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0512_01.pdf

<https://www.coinkolik.com/turkiyedeki-kripto-para-borsalarinin-komisyon-ucretleri-ve-diger-ucretler/>

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banknotlar/Banknotlarla+ilgili+Genel+Bilgiler/Para+Basma+Yetkisi>

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Odeme+Hizmetleri/>

İçeloğlu, Cansu Şarkaya ve Öztürk Merve Büşra Engin, “Bitcoin ile Seçili Döviz Kurları Arasındaki İlişkinin Araştırılması: 2013-2017 Dönemi İçin Johansen Testi Ve Granger Nedensellik Testi”, *Maliye Ve Finans Yazıları*, 2018, C.1, S.109, s.51-70.

Kaplanhan, Fatih, “Kripto Paranın Türk Mevzuatı açısından Değerlendirilmesi ‘Bitcoin Örneği’ ”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Şubat 2018, S.353, s.105-123.

Karaoğlu, Serhat, Arar Tayfun ve Bilgin Onur, “Türkiye’de Kripto Para Farkındalığı ve Kripto Para Kabul Eden İşletmelerin Motivasyonları”, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2018, C.6, S.2, s.15-28.

Kayral, Güçlü, “Cumhuriyet Kağıt Paraları”, *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası*, Ankara 2011.

Kuru, Baki, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku*, Legal Yayınevi, 2016.

- Nakamoto, Satoshi, "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System" (<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>).
- Nebil, Füsün Sarp, *Bitcoin Ve Kripto Paralar: Sistemi Yıkan Bir Araç Olabilecek Mi?*, Pusula Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Oğuzman, M. Kemal, Seliçi Özer ve Oktay-Özdemir Saibe, *Eşya Hukuku*, Filiz Kitapevi, İstanbul 2015.
- Özdemir, Gençer, "Kripto Paraların Eşya Niteliği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, C.11, S.1, s.289-306.
- Özsoy, İlker Mete, "Kripto Para Varlıklarının Cebrî İcra Yolu ile Haczi", Başkent Üniversitesi SBE, Ankara 2019, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Parasız, İlker, *Paranın Tanımı, İşlevleri, Fiyatı ve Ekonomideki Yeri*, 4.Bası, Ezgi Kitapevi, Bursa 2016.
- Paya, Merih, *Para Teorisi ve Para Politikası*, 6. Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul 2013.
- Pekcanitez, Hakan, Atalay Oğuz ve Özkes Muhammet, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 7.Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Pekcanitez, Hakan, Özkes Muhammet, Akkan Mine ve Taş Korkmaz Hülya, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku Cilt III*, 15.Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Pekcanitez, Hakan, Atalay Oğuz, Sungurtekin Özkan Meral ve Özkes Muhammet, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- Pirinççi, Ayşe Esra, "Yeni Dünya Düzeninde Sanal Para Bitcoin'in Değerlendirilmesi", *International Journal of Economics Politics Humanities and Social Sciences*, Yaz 2018, C.1, S.1, s.45-52.
- Rotman, Sarah Catherine, "Bitcoin Versus Electronic Money (English)", *CGAP brief Washington, D.C. : World Bank Group*, 2014, s.1-4

(<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/455961468152724527/bitcoin-versus-electronic-money>).

Pulaşlı, Hasan, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, 7.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Sönmez, Asuman, "Sanal Para Bitcoin", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 2014, C.4, S.3, s.1-14.

Şener, Oruç Hami, "Ecash Sisteminde Üretilen Elektronik Paranın (Nakdi) Para Kavramı Bakımından Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, Özel Sayı, 2007, s.455-490.

Tekin, Oğuz, "Lidya Krallığı'ndan Osmanlı İmparatorluğu'na Anadolu'da Sikke", *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası*, Ankara 2011.

Tezçakın, Mehmet S., "Osmanlı Kağıt Paraları", *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası*, Ankara 2011.

Turanboy, Asuman, "Kripto Paraların Ortaya Çıkmaları ve Hukuki Nitelikleri", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.35, S.3, 2019, s.47-62.

Ülgen, Hüseyin, Helvacı Mehmet, Kaya Arslan ve Nomer Ertan N. Füsün, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 11.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019

Üzer, Betül, "Sanal Para Birimleri", Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2017 (Yayınlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi).

Yano, Makoto, Chris Masuda Kenichi ve Kishimoto Yoshio, *Blockchain And Crypto Currency*, Springer, 2020.

Yardımcı, Taner Emre, "İcra Takibi Yoluyla Bitcoin Alacağıının İleri Sürülmesi ve Borçlunun Bitcoininin Haczedilmesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, C.23, S.3, s.97-128.

Yıldırım, Fatih, “Kripto Paralar, Blok Zinciri Teknolojisi ve Uluslararası İlişkilere Muhtemel Etkileri”, *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 2018, C.2, S.4, s.81-97.

Yıldırım, Murat, “Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları”, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2019, C.10, s.20, s.265-277.